

Tannhelse og helsefremmende skoler blant ungdom i Tanzania

Hawa Shariff Mbawalla disputerte fredag 1. mars 2013 for PhD graden ved Universitetet i Bergen med avhandlingen «Planning, implementation and evaluation of a school program to promote oral health among Tanzanian adolescents».

Ubehandlet tannsykdom forårsaker stor belastning på helse og livskvalitet i fattige land. Samtidig er tilgang på tannhelsetjenester begrenset i disse landene. Det er således behov for forebyggende og helsefremmende arbeid med spesielt fokus på barn og ungdom. Gjennom lansering av «Helsefremmende skoler» har Verdens Helseorganisasjon gjort skolen til hovedarena for forebyggende og helsefremmende arbeid. En helsefremmende skole har som mål å skape et godt læringsmiljø som fremmer helse og trivsel generelt. En detaljert kartlegging av ungdommers orale helse, livsstil og livskvalitet brukes i avhandlingen til å planlegge, iverksette og evaluere helsefremmende arbeid blant skoleungdom i Tanzania. Totalt deltok 2 400 ungdommer i studien hvorav 727 gjennomgikk kliniske undersøkelser der karies og oral hygiene ble målt ved hjelp av DMFT og OHI-S indeksene. Oppfølgende evalueringsundersøkelser ble gjennomført etter to år. Totalt inngår fire arbeider i avhandlingen.

FOTO: JØRGEN BARTH

Personalia

Hawa Shariff Mbawalla er født i Tanzania i 1978. Hun er utdannet tannlege ved universitetet i Dar es Salaam i 2005. Hun ble tatt opp som masterstudent ved Senter for internasjonal helse i 2008. I perioden 2009–2013 var hun stipendiat ved Institutt for klinisk odontologi og Senter for internasjonal helse. Hennes avhandling tar utgangspunkt i et nettverksprosjekt om helsefremmende skoler blant ungdom i Tanzania og Sør Afrika finansiert av NUFU.

Arbeidet er utført ved universitetet i Bergen, Universitetet i Oslo og Muhimbili University of Health Sciences i Dar es Salaam. Arbeidet er veiledet av Anne Nordrehaug Åstrøm, Knut Inge Klepp og Joyce Masalu.

I det første arbeidet påvises redusert livskvalitet målt ved skalaen «Oral Impacts on Daily Performances», OIDP. Ungdom med lav sosio-økonomisk status kommer dårligst ut med hensyn til karies og oral hygiene. Det andre og tredje arbeidet viser at ubehandlet tannsykdom og ugunstige tannhelsevaner påvirker livskvaliteten negativt. Effekten av et initiativ med helsefremmende skoler, presenteres i det fjerde arbeidet ved hjelp av en kluster-randomisert intervensjonsstudie. En gruppe ungdommer deltok i systematisk helse-

fremmende arbeid i skolen. En kontrollgruppe hadde vanlig helse undervisning eller ingen slik undervisning i det hele tatt. Ved oppfølgingsundersøkelsen hadde forsøksgruppen bedre oral hygiene målt ved OHIS indeksen sammenlignet med kontrollgruppen. Resultatene fra avhandlingen tyder på at systematisk helsefremmende arbeid i skolen kan ha en positiv effekt også på elevenes tannhelse.